

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ตึกแถวเก่าริมถนนเจริญกรุงที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 7 นั้น เป็นตึกแถวเก่าที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางความงาม และคุณค่าทางทัศนียภาพของเมือง นอกจากนี้ยังมีคุณค่าทางการใช้สอยในฐานะที่เป็นสถาปัตยกรรมหรือสิ่งก่อสร้างที่ยังใช้สอยอยู่ (Living Monument or Historic Building) รวมทั้งมีคุณค่าทางอารมณ์คือการเป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่สะท้อนถึงความประณีตบรรจงของการช่างไทยในสมัยก่อนและยังสะท้อนความต่อเนื่องของการดำรงชีวิตของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่จากการสำรวจตึกแถวเก่าที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 7 นั้น เห็นว่ามีปัญหาต่างๆ มากมายทั้งด้านผังเมืองและด้านสถาปัตยกรรม เป็นผลให้ตึกแถวเก่าริมถนนเจริญกรุงเหล่านี้เสื่อมคุณค่าลง จึงสมควรแก่คนคว่าหาแนวทางและเทคนิควิธีในการอนุรักษ์ที่เหมาะสม เพื่อเป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์ตึกแถวเก่าในย่านอื่นๆ ด้วย

ส่วนใหญ่ตึกแถวเก่าบริเวณถนนเจริญกรุงตอนในนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีการดูแลรักษาและจัดผลประโยชน์โดยสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระองศ์ แต่ตึกแถวเก่าริมถนนเจริญกรุงตอนนอกนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน ซึ่งตึกแถวเหล่านี้ถึงแม้จะมีคุณค่าต่างๆ มากมายควรค่าแก่การอนุรักษ์ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น แต่ปัจจุบันยังไม่มีการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน ทำให้มีการทำลายหรือถนนหรือต่อเติมเปลี่ยนแปลงตึกแถวเก่าเหล่านี้ หรือปล่อยให้เกิดความเสื่อมโทรม เสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา

ฉะนั้นในการอนุรักษ์ตึกแถวเก่าต่างๆ นี้เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของภาครัฐและพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.โบราณสถาน ในการออกกฎหมาย ประกาศคุ้มครอง หรือการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับผู้ชำนาญการในสาขาต่างๆ ดังเช่น นักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี สถาปนิก ภูมิสถาปนิก วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

โดยก่อนที่จะอนุรักษ์ควรมีการสำรวจ และบันทึกข้อมูลต่างๆ จากตัวอย่างตึกแถวริมถนนเจริญกรุงทั้งตอนนอก ตอนกลางและตอนในที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 7 ที่ยังคงเหลืออยู่ ทั้งในเรื่องของลักษณะทางกายภาพ โครงสร้าง วัสดุและวิธีการก่อสร้างแบบเดิม ขนาด สัดส่วน และรายละเอียดที่จำเป็นอื่นๆ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงปัญหาในด้านต่างๆ ด้วย เพื่อกำหนดแนวทางและเทคนิควิธีการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่เหมาะสมที่สุด

การเสนอแนวทางอนุรักษ์นั้นควรเป็นไปตามหลักวิชาการ และขั้นตอนการดำเนินการอนุรักษ์ที่เหมาะสม โดยยึดหลักการอนุรักษ์ตึกแถวเก่าริมถนนเจริญกรุงที่สำคัญ ดังนี้ คือ

- สงวนรักษา ซ่อมแซมตึกแถวเก่าที่มีคุณค่าทั้งหมดให้มั่นคงแข็งแรง และสวยงามตามลักษณะดั้งเดิม
- กำจัดตัวการหรือสาเหตุของปัญหาที่เป็นอันตรายต่อการเสื่อมสภาพตึกแถวเก่าทั้งหมด
- คุ้มครองป้องกันการสูญเสียในอนาคต
- ส่งเสริมและเผยแพร่ให้เจ้าของและผู้ใช้สอยตึกแถวเก่าเหล่านั้น ให้เห็นคุณค่า และช่วยกันบำรุงรักษาให้มั่นคงปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ
- ส่งเสริมให้นำคุณค่าไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ทั้งทางด้านกายภาพและการใช้สอย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ระดับในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมประเภทตึกแถวที่ยังใช้สอยอยู่ (Living Monument) นั้น มีอยู่ 7 ระดับ คือ การป้องกัน การสงวนรักษา การบำรุงรักษา การซ่อมแซม การบูรณะปฏิสังขรณ์ การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลงการใช้สอยอาคาร และการสร้างอาคารขึ้นใหม่ (ดูรายละเอียดในบทที่ 2)

แนวทางในการคงสภาพดั้งเดิมของตึกแถวเก่าที่มีคุณค่าต่างๆ นั้นไว้ให้มากที่สุด ประกอบด้วย การป้องกันการเสื่อมสภาพ อาจมีการบำรุงรักษาดูแลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบสาเหตุของการเสื่อมสภาพต่างๆ แต่ในกรณีที่ตึกแถวเก่าเหล่านี้เสื่อมสภาพ ผุพัง ควรมีการสงวนรักษา โดยการบูรณะและซ่อมแซม ทั้งโครงสร้างและวัสดุ

นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงการใช้สอยในอาคาร ให้กระทำได้หากมีความจำเป็น แต่ต้องไม่ทำให้องค์ประกอบต่างๆ นั้นเสียหาย เช่น การปรับปรุงผนัง การทำสี เป็นต้น รวมไปถึงวัสดุอุปกรณ์ส่วนประกอบของอาคาร เช่น บานพับ กรอบประตู เป็นต้นด้วย หากต้องมีการเปลี่ยนแปลงการใช้สอย ควรเลือกการใช้สอยใหม่ให้เหมาะสมกับลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารและการใช้สอยเดิม

ส่วนในกรณีที่ตึกแถวเก่านั้นพังทลายหรือถูกทำลายลง ควรมีการสร้างใหม่ โดยยึดหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือข้อมูลจากการบันทึกเบื้องต้น เพื่อความถูกต้องในการสร้างตึกแถวเก่านั้น ซึ่งรวมไปถึงนี้ การต่อเติมตึกแถวหรือการสร้างตึกแถวใหม่ในย่านตึกแถวเก่านั้น ควรเข้าใจถึงลักษณะทางกายภาพเบื้องต้น ดังเช่น ลักษณะรูปร่าง รูปทรง ขนาด สัดส่วน สี พื้นผิวสัมผัส และรายละเอียดต่างๆ เป็นต้น เพื่อคุณค่าทางสุนทรียภาพของย่านประวัติศาสตร์ริมถนนเจริญกรุงด้วย

การเลือกเทคนิควิธีการในการอนุรักษ์นั้นควรคำนึงถึงปัญหาในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของตึกแถวเก่า รวมถึงวิธีการก่อสร้างและวัสดุดั้งเดิม นอกจากนี้ต้องศึกษาเทคนิควิธีการอนุรักษ์ วิธีการก่อสร้างและวัสดุสมัยใหม่ประกอบไปด้วย โดยเปรียบเทียบทั้งข้อดีและข้อเสียของเทคนิคแต่ละประเภท เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมกับตึกแถวเก่าแต่ละยุคสมัย